

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه آزاد اسلامی
واحد تهران مرکزی
دانشکده علوم سیاسی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)

عنوان :

نسبت دین و سیاست با تاکید بر عنصر عقلانیت از منظر قرآن

استاد راهنما :

دکتر عباسعلی رهبر

استاد مشاور :

دکتر اکبر اشرفی

پژوهشگر :

محمد مهدی عباسی

زمستان ۱۳۹۳

بسمه تعالی

تعهد نامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانب محمد مهدی عباسی دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد نا پیوسته به شماره دانشجویی ۹۱۰۶۳۵۹۴۲ در رشته اندیشه سیاسی که در تاریخ ۹۳/۱۰/۲۰ از پایان نامه خود تحت عنوان: نسبت دین و سیاست با تاکید بر عنصر عقلانیت از منظر قرآن کسب نمره و درجه دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم:

۱- این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و.....) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه های موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده ام.

۲- این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی ارائه نشده است.

۳- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و.... از این پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.

۴- چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی:

تاریخ و امضاء:

بسمه تعالی

در تاریخ ۹۳/۱۰/۲۰

دانشجوی کارشناسی ارشد آقای محمدمهدی عباسی از پایان نامه خود دفاع

نموده و با نمره بحروف و با درجه مورد

تصویب قرار گرفت.

امضاء استاد راهنما

بسمه تعالی

دانشگاه آزاد اسلامی - واحد تهران مرکزی

دانشکده علوم سیاسی

(این چکیده به منظور چاپ در پژوهش نامه دانشگاه تهیه شده است)

نام واحد دانشگاهی: واحد تهران مرکزی کد واحد: ۱۰۱	کد شناسایی پایان نامه: ۱۰۱۲۰۸۱۲۹۲۲۰۰۹
عنوان پایان نامه: نسبت دین و سیاست با تاکید بر عنصر عقلانیت از منظر قرآن	
نام و نام خانوادگی دانشجو: محمدمهدی عباسی	تاریخ شروع پایان نامه: ۹۳/۲/۳۰
شماره دانشجویی: ۹۱۰۶۳۵۹۴۲	تاریخ اتمام پایان نامه: ۹۳/۱۰/۲۰
استاد/استادان راهنما: دکتر عباسعلی رهبر	
استاد/استادان مشاور: دکتر اکبر اشرفی	
آدرس:	
چکیده:	
<p>پژوهش حاضر بر اساس ماهیت و روش در زمره تحقیقات و پژوهش های توصیفی - تفسیری است که با نگاهی بر عنصر عقلانیت از منظر قرآن کریم به بررسی حوزه نسبت دین و سیاست در ارتباط با اندیشه های نوظهوری که در جهان غرب و اسلام باصطلاح نو گرا و متجدد وجود دارد پرداخته است. در ایام های گذشته و دور بصورت تدریجی در میان برخی از روشنفکران متجدد اسلام خواه و جوامع مسلمانان بر طبل جدایی دین از سیاست کوبیده شده است .</p> <p>این اندیشه های نوین در عصر امروزی ، دین را که خورشید اندیشه و سرچشمه تفکرات است از یکدیگر جدا می بیند. فتنه جریان واقعی اندیشه های جدایی دین از سیاست و دنیا هیزم تفرقه و جنگ را بر می افروزند تا شاهد سوختن هم دین و هم دنیا باشند.</p> <p>براین اساس سؤال اصلی این پژوهش عبارت است از منظر قرآن رابطه دین و سیاست با تاکید بر عقلانیت چه می باشد؟ برای یافتن پاسخ این سؤال تحقیق با در نظر گرفتن تعاریف مفهومی و کلامی ، متغیر های مرتبط با موضوع ، یعنی متغیر مستقل " قرآن کریم " و متغیر تابع " نسبت دین و سیاست ، سعی و تلاش در اثبات فرضیه اینکه " از منظر قرآن کریم ، دین و سیاست دارای تعامل با یکدیگر هستند که اهداف ، مبانی و روش ها را به صورت کلی و کلان دین مطرح نموده است و سیاست علاوه بر برنامه ریزی اصول مطروحه ، آنها را اجرا می نماید."</p> <p>درخاتمه می توان گفت این جریان و فرآیند جدایی دین از سیاست در قرن اخیر نمی تواند آرامش و امنیت روانی اجتماعی و فرهنگی و ساختار زندگی بشریت را تضمین نماید بلکه سلامت زندگی آدمیان در گرو تصمیمات و اداره و اجرای دین قرار دارد . قرآن کریم که پرتوی از درخشندگی و نور هدایت در باب دین و سیاست است چراغ هدایتی برای جوامع بشری بویژه مسلمانان است .</p>	

تاریخ و امضا

مناسب است

نظر استاد راهنما برای چاپ در پژوهش نامه دانشگاه

مناسب نیست

فهرست مطالب

۱	فصل اول : کلیات طرح
۲	طرح مسأله:
۳	اهمیت موضوع:
۵	هدف موضوع:
۶	ادبیات پژوهش:
۱۰	سئوال اصلی:
۱۰	فرضیه اصلی:
۱۱	سئوالات فرعی:
۱۱	مفاهیم:
۱۳	متغیرها:
۱۳	روش تحقیق:
۱۴	روش گردآوری اطلاعات:
۱۴	محدودیت های تحقیق:
۱۴	سازمان دهی تحقیق:
۱۶	فصل دوم : چارچوب مبانی نظری
۱۷	واژه سکولاریسم
۱۹	۱- زمینه های پیدایش سکولاریزم:
۲۰	۱-۱: علم گرایی (Scientism)
۲۱	۲-۱: عقل گرایی (Rationalism)

- ۳-۱: انسان محوری (Humanism) ۲۲
- ۲- اندیشه های روشنفکر مآبانه فلسفه غرب ۲۴
- ۳- مذهب و سیاست در غرب ۲۵
- ۴- سیاست و حکومت از دیدگاه نیکولو ماکیاولی ۲۶
- ۵- ارزیابی سکولاریسم ۲۶
- ۶- ظهور و کاربرد سکولاریسم: ۲۷
- ۷- سکولاریزم اسلامی: ۳۳
- فصل سوم: عقلانیت در دین آیات عقل از منظر قرآن ۳۵
- جایگاه عقل در اسلام ۳۶
- واژه عقل در لغت ۳۶
- نگاهی اجمالی به معنای عقل در قرآن: ۳۷
- نگاهی اجمالی به معنای عقل در احادیث: ۳۸
- انواع عقل: ۴۰
- اصالت معرفت عقلی در اسلام: ۴۴
- الف) عقل و اصول دین: ۴۴
- ب) عقل و فروع دین ۴۴
- ۱) جایگاه عقل در استنباط فروع دین و احکام آن: ۴۴
- ۲) جایگاه عقل در عمل به فروع دین: ۴۵
- عقل و دین ۴۶
- عقل از دیدگاه قرآن ۵۰
- دلایل سندیت عقل ۵۰
- جایگاه تفکر و تعقل در علم و قرآن ۵۷

۵۹	آفات تفکر و تعقل
۶۰	تفسیر عقلی - کلامی قرآن
۶۳	فصل چهارم: دین و سیاست در قرآن با توجه به عنصر عقلانیت
۶۸	دلیل مرکب از عقل و نقل
۷۰	سه شیوه اندیشه های سیاسی قرآن
۷۰	الف - بررسی واژه های سیاسی قرآن:
۷۱	ب - بررسی آیه های دارای درون مایه ی سیاسی:
۷۸	ج - حکومت های پیامبران و سیره ی مردان الهی در قرآن
۷۹	پیامبران و اجرای قوانین:
۸۲	پیامبران و تشکیل حکومت:
۸۷	جنگ و مبارزه با ستمگران در سیره ی مردان الهی:
۸۷	ارتباط عقاید اسلامی با سیاست
۸۹	سیاست در شعائر اسلام
۹۰	حج:
۹۳	نماز جمعه
۹۴	زکات
۹۵	خمس و انفال
۹۶	حکومت و قضا و حدود
۹۶	قصاص
۹۷	ضرورت حکومت اسلامی
۹۸	لزوم حاکمیت قانون الهی در جامعه
۹۹	نفی حکومت اهل باطل

تبری از کافران و مشرکان ۱۰۰

عدم پذیرش سلطه کافران ۱۰۰

برداشت‌های سکولاریسم از قرآن ۱۰۱

نتیجه گیری : ۱۰۷

منابع : ۱۱۲

فصل اول :

کلیات طرح

طرح مسأله:

" خردمند آن بود که هر چیزی را به جای خود نهد" (نهج البلاغه کلمه قصار ۲۳۵)

در طول حیات بشر، مدتی بیش نیست که اندیشه های نوظهوری در جهان غرب پدیدار گشته و بصورت تدریجی در میان برخی از روشنفکران متجدد اسلام خواه و جوامع مسلمانان، برطبل نسبت دین از دنیا و به عبارتی جدایی آن دو می کوبند. این اندیشه های باصطلاح متجدد ونوگرا، دین را که خورشید اندیشه و سرچشمه تفکرات است و گویی که مباحث و رونمای چهره دنیا طلوع زرین دیگری را از یکدیگر جدا می بیند. اندیشمندان و نظریه پردازان سبک واقعی اندیشه و تفکرات جدایی دین از دنیا، تا آنجا پیش رفته اند که هیزم آتش جنگ میان دینداران و دنیا مداران را آماده و افروخته تا شاهد سوختن هم دین و هم دنیا باشند.

گسست و جدایی اندیشه نوظهور روح دین از بستر دنیا، مایه پوسیدگی و سقوط اخلاق و جامعه پویا و افسردگی جان انسانها در روزگاران اخیر بشر شده است.

در این جریان اندیشه ای و فرآیند جدایی، توضیح داده شده است که چطور نهادهای گوناگون اجتماعی به تدریج از یکدیگر فاصله گرفته و هرروز از قید مسایل علوم دینی و انسانی با سبک و سیاق مکاتب دست ساخت بشری همچون اومانیسیم، لیبرالیسم، علم گرایی، اخلاق گرایی و... از قید قالب های مفروض دینی و اصولی خارج و رها شده است.

در دنیای امروزه هرچند عده ای قلیل خود را با استدلالات و تفکرات جدایی دین از دنیا ، منجی و نجات دهنده انسانها معرفی می کنند اما بی خبر از آنکه موج نارضایتی ها و اعتراض ها به ناقوس کلیساها و معابد هم تسری یافته است، در این تحقیق تبیین اندیشه های سیاسی در جهان اسلام و جهان غرب و نقش دین و چراغ عقلانیت در ساختارهای حکومت، نهادها و اجرای صحیح عدالت و پایداری دین در کنار دنیا با عنصر تفکر و عقلانیت مورد پژوهش قرار گرفته است.

در این تحقیق اولویت با تأکید بر پیوستگی دین و سیاست با عنصر عقلانیت مطرح است. هرچند چارچوب نظری دین و سیاست در غرب و دین و سیاست در اسلام با شاخصه های مختلف مورد بازگویی و بازنگری قرار خواهد گرفت.

اهمیت موضوع:

در طی چند قرن اخیر جایگاه دین در جامعه دچار تحولات بحران آمیزی شده به نحوی که امروزه حتی برخی معتقدند که سرانجام دین محکوم به شکست و فنا است. چنین کسانی در اثبات مدعای خود به روند فزاینده "سکولار" شدن زندگی اجتماعی اشاره می کنند. از دیدگاهی دیگر این روند در حقیقت به معنی نابود شدن دین نیست، بلکه تنها حکایت از تغییر شکل آن دارد. اکنون این نوع روند تفکری ، در نقاط گوناگون دنیا به یک اندازه پیش نرفته است. با این حال بی شک نقش دین در جامعه غربی در مقایسه با قرون گذشته رو به کاهش گذاشته است و در مواردی دین در دیگر کشورهای سنتی همچنان نیرومند و پایدار مانده و گاه در برابر روند سکولار شدن زندگی اجتماعی واکنش نشان داده و تقویت هم شده است. در عین حال دین هم دستخوش احیاء ، تجدید و نو سازی بوده است. رابطه میان اندیشمندان دینی و سیاست و حکومت همگان در سطوح و درجات مختلف و متنوع قابل تصور است. برای بسیاری از افراد پژوهشگر در حوزه اندیشه های سیاسی غالباً این سؤال مطرح بوده است که ممکن

است سیاست و حکومت بدون دخالت دین تشکیل شود؟ و آیا ممکن است گروه‌های اجتماعی دیگری غیر از متفکران و مبلغان دینی وقتی در مسند قدرت قرار می‌گیرند احکام دینی را اجراء کنند؟

بی‌شک در همه نظام‌های سستی، سیاست عمدتاً مبتنی بر مشروعیت مذهبی بوده است و سیاست در این حکومت‌ها به معنی دین‌مداری شکل گرفته است.

نمی‌شود این حقیقت را کتمان کرد که نهادها و گروه‌های دینی و مذهبی از جمله گروه‌های قدرت به شمار می‌روند. اما در جامعه مدرن دخالت دین و مبلغان مذهب در امور سیاست و دنیا تحت تأثیر شرایط جامعه نو شکل تازه‌ای پیدا کرده است. غیردینی شدن سیاست و حکومت و تهدیدات دنیای مدرن، زمینه‌ای تازه برای تقویت پتانسیل سیاسی مذاهب دیگر فراهم کرده است. بویژه پیدایش بنیادگرایی مذهبی خود واکنشی در برابر مشکلات جامعه مدرن و فرآیند نظام قدیم جهان می‌باشد.

بدین سان با غیر دینی شدن زندگی اجتماعی و سیاست "سکولاریسم" در عصر جدید این احتمال می‌رود که دخالت اندیشمندان دینی در امور سیاست افزایش یابد. رسالت بزرگ این متفکران و نخبگان جامعه دینی و رویکرد به نظرات فقهی و اصولی آنان، خانه‌های دنیا جوامع مدرن و توسعه یافته و حتی پوسیده نهادهای سستی را یکی پس از دیگری روشن می‌کند.

شناخت و درک صحیح از دین، نشانگر آن است که اندیشه جدایی دین از دنیا را که غرب بر اساس تحلیل انحرافی و احیانا ناخواسته به آن تن داده است را باطل نموده و انسان و جهان را تحت ولایتی مطمئن هدایت می‌کند. محقق با برهان منطقی و استدلال صحیح اهمیت و نقش واقعی دین در کنار دنیا را مورد مطالعه قرار داده و پاسخی بر محوریت عقلانیت به اندیشه‌های جدایی دین از دنیا خواهد داد.

هدف موضوع:

هدف موضوع دست یافتن به رابطه ای صحیح و درک درست میان دین و دنیا بر محور عقلانیت برای تشکیل و ضرورت حکومت ها، ساختارها و نهادهای گوناگون اجتماعی، فرهنگی و... است. می دانیم در همه مذاهب، مرزهای متصور میان حوزه دینی و غیر دینی همواره متغیر بوده است. با این همه گرایشات ایدئولوژی و دینی به عنوان حوزه ارتباطات پیچیده انسان با نیروهای فوق انسانی بوده است.

سرنوشت دین فردی نیز به سرنوشت دین جمعی بستگی دارد و این در جوامع مدرن در مراحل تکامل نهادهای اجتماعی میان گرایش فردی و گرایش جمعی در امور دینی تعارض پیش می آید. به همین دلیل است که حوزه های غیر دینی حیات اجتماعی گسترده تری دارند. در جوامع مدرن و حتی برخی از جوامع غیر پیشرفته، معمولاً از مقوله دین بعنوان امر یا تجربه فردی و خصوصی عنوان می شود. حتی در دین مسیحیت که فرد گراترین مذهب به شمار می رود، حواریون جماعت سازمان یافته مؤمنان یعنی کشیشان و کلیسا را مظهر جسمانی مسیح می دانند. به این معنی که خداوند بعنوان پدر و کلیسا بعنوان مادر مؤمن مسیحی تلقی می شود.

در اسلام، دین بعنوان مظهر کل و جزء در ابعاد گوناگون همچون تنظیم زندگی اجتماعی و اقتصادی و مدنی و سیاسی آحاد مردم نقش آفرینی یافته تا ظهورش را در حج و جهاد آشکار می کند. محقق بر این باور است که توازن دین و دنیا که بر گرفته از وحی و رسالت همه پیامبران و انبیاء و مصلحان دین است می توان به نحوی شایسته در درون چهار چوب روح و فرهنگ جمعی زمان و ملل خود عمل کند بطوری که با آموزه های دینی و پیراستن اوهام و ظنون، زمینه رشد و تعالی را برای جوامع فراهم سازد.

ادبیات پژوهش:

در این پژوهش از میان کتب و مقالات چاپ شده در زمینه فلسفه دین و دنیا با محوریت عقلانیت، بطور عام و مختصر استفاده شده است که جهت آشنایی با متن و ماهیت این نوشته ها، چکیده آن معرفی میگردد.

۱- کتاب منزلت عقل در هندسه معرفت دینی ، نویسنده حضرت آیت اله جوادی آملی،

انتشارات اسراء

چکیده: همانگونه که رسالت و وحی از حقایق الاهی و مکشف اراده الاهی است ، عقل برهانی و قیاس یقین نیز شاهد علم و مشیت ربوبی است ، عقل از حوزه تدوین و حقایق کتبی الاهی پرده بر می دارد و هردو پیام آوران معصومی هستند که عالمان در هر دو حوزه علمی از محصول و داده های آن دو بهره جسته به حوزه ربوبی تقرب علمی می جویند و این دو حجت الاهی نه تنها هرگز معارض یکدیگر نیستند بلکه با کمال هماهنگی و تأثیر متقابل از امتیازات یکدیگر بهره مندند.

هرگز دو عنوان عقل و دین در مقابل یکدیگر نیستند بلکه دین امر جامعی است که عقل و نقل تحت پوشش آن و رابط میان دین و جامعه انسانی اند.

منزلت عقل و بیان مراد از دین و مراد از عقل از مطالب این کتاب است.

شان عقل در قلمرو دین و تبیین سهم و کارکرد عقل در زمینه دین شناسی در این کتاب بیان شده است.

نسبت عقل و نقل در قرآن و اینکه عقل در هندسه معرفت دینی هم سطح با نقل در درون دین است نه مقابل دین و برون از مرز آن.

۲- کتاب نسبت دین و دنیا (بررسی و نقد نظریه سکولاریسم)، نویسنده حضرت آیت اله

جوادی آملی، انتشارات اسراء

چکیده: در این کتاب به بررسی مفهوم سکولاریسم و اجزاء حکومت دینی و ارتباط اجزاء به هم پرداخته شده است و به اهداف میانی و نهایی حکومت اشاره شده است. زمینه های پیدایی سکولاریزم و مفاهیمی نظیر علم گرایی و نقد آن و بررسی نسبت علم و فقه، عقل گرایی و نسبت وحی و عقل و انسان محوری و افراط و تفریط در اومانیزم از دیگر مسایل مطرح شده در این کتاب می باشد.

بررسی دلایل سکولاریسم و بیان آرای گروه های مختلف از جمله :

الف) ناسازگاری حکومت دینی و بیان محورهای نقد آن و اثر حکومت بر دین داری، حکومت و ارائه محبت آمیز دین و حکومت و اجزاء قوانین دینی و نفی دین حکومتی .

ب) عرفی شدن دین و بیان مفهوم قدسی بودن، گستره و پشتوانه امور مقدس و شبهه تقابل احکام دین و مصلحت مردم.

ج) عدم مشارکت فراگیر و تبیین جایگاه مشارکت حکومت دینی، ایمان و مدیریت و چگونگی تقسیم امکانات ملی و معیار گزینش مدیران از دیگر مطالب مطرح شده می باشد.

طرح موضوعات مهم مالکیت مطلق الاهی، مدنیت فطری، ربوبیت فراگیر و پیوستگی دنیا و آخرت با رجوع به متون دینی و بیان دلایلی در بطلان سکولاریزم در این کتاب به خوبی گنجانده شده است.

عقلانیت دینی و عقلانیت سکولار از مسایل مطرح شده و مورد بررسی تطبیقی می باشد که در آن به بعد معرفتی حکومت دینی از جمله معنا و جایگاه عقل در دین، عدم جدایی دین و عقل، حق محوری، لازمه های حق محوری و جایگاه آراء عمومی در بعد معرفتی و به بعد عملی حکومت دینی و اهتمام به مشارکت مردم به خوبی اشاره و موضوع پرداخته و توضیح داده شده است.

۳- کتاب حکمت اصول سیاسی اسلام، ترجمه و تفسیر فرمان مبارک امیر المؤمنین علی ابن

ایطالب علیه السلام به مالک اشتر، نویسنده علامه محمد تقی جعفری، انتشارات بنیاد نهج البلاغه.

چکیده: این کتاب که در حکمت سیاسی اسلام نوشته شده تفسیری است به فرمان مبارک امیر المؤمنین علی ابن ایطالب علیه السلام که آنرا وضع و تنظیم نموده و برای اداره جامعه مصر به مالک ابن الحارث الاشر سپرده است که به دقت آنرا اجراء نماید البته محتویات این فرمان مبارک اختصاص به جامعه مصر در آن دوران ندارد بلکه بدان جهت که موضوع مدیریت در این فرمان انسان با تمامی استعدادها و امکانات و ابعادی است که در هر دو حوزه فردی و جمعی و در هر دو منطقه آنچنان که هست و آنچنانکه باید مطرح است. بطور جمعی می توان گفت که فرمان مبارک طرق مدیریت همه انسانها را در همه شرایط و موقیعت ها و همه دورانها ارائه می نماید.

موضوع سیاست، تعریف و اهمیت آن از دیدگاه اسلام، بیان تاریخ سیاسی و بیان مقداری از تألیفات و تحقیقات مسلمین در مسایل سیاسی از مسایل مطرح شده می باشد. همچنین ضرورت اشتراک همه افراد جامعه در تنظیم حیات اجتماعی با اشاره به قرآن و سنت پیامبر و ائمه معصومین نیز از دیگر مطالب قابل توجه می باشد.

۴- مدیریت و فرماندهی در اسلام، نویسنده آیت اله ناصر مکارم شیرازی انتشارات مدرسه امام

علی ابن ایطالب علیه السلام.

چکیده: مهمترین منابعی که در این کتاب بعد از قرآن مجید مورد استفاده قرار گرفته " سیره پیغمبر اکرم و پیشوایان بزرگ اسلام صلوات اله علیهم اجمعین و مخصوصا بخش دوم نهج البلاغه و بخش نامه هاست که مملو است از نکات برجسته پیرامون این بحث و نیز از احادیث مختلف اسلامی که در کتب حدیث پراکنده است و ابعاد این مسأله را تذکر می دهد بهره گیری شده است.

ضرورت تشکیلات و اهمیت مدیریت ، اهداف اصلی مدیریت اسلامی و حکومت اسلامی اهرمی برای وصول به چهار هدف بزرگ (آگاهی بخشیدن به انسانها، تربیت معنوی و احیای ارزشهای اخلاقی، اقامه قسط و عدل بصورت خود جوش و برخاسته از متن جامعه، آزادی انسانها از زنجیرهای اسارت) از مطالب این کتاب می باشد.

در این کتاب پیامبر اسلام مدیر و فرمانده بی نظیر معرفی شده و ضمن نگاهی گذرا به زندگی پیامبر اسلام در مکه و مدینه به مسئولیت و وظایف دهگانه یک مدیر و فرمانده اشاره شده است.

در فصل دیگر به صفات و شرایط مدیران و فرماندهان اسلامی پرداخته شده است.

آفات مدیریت، نمونه هایی از ویژگی ها و شرایط مدیریت و فرماندهی در اسلام و توصیه های مهم به فرماندهان و مدیران از دیگر مسایل مطرح شده در این کتاب است.

۵- قرآن و سکولاریسم، نویسنده محمد حسن قدردان قراملکی ، انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و

اندیشه اسلامی

چکیده: فصل اول حاوی تبیین نکات مقدماتی مانند تعریف و پیشینه سکولاریسم، حجیت و جامعیت قرآن است.

فصل دوم هفت مبنای سکولاریسم (علم گرایی ، عقلانیت، حقوق طبیعی، اومانیزم، لیبرالیسم، نسبیت و تجربه دینی) را تحلیل و نقد کرده است.

فصل سوم متکفل تبیین مدل های گوناگون سکولاریسم و نقد آن است. در این فصل ثابت می شود که چهار مدل معروف سکولار با مبانی قرآن همخوانی ندارد.

سکولاریسم دینی ، قرائت خاص برخی روشنفکران مسلمان است که خود به قرائتهای گوناگون (تفکیک دین و دنیا، تفکیک دین و سیاست، تفکیک دین و حکومت و حکومت متدینان نه دینی) منشعب می شود.

در همین فصل دو تقریر دیگر از نسبت دین به سیاست و حکومت که متعلق به اخباریان و مصلحت گرایان است تحلیل می شود. به سبب قرائت اخباری ، دین در عصر غیبت به صورت مطلق و به سبب قرائت مصلحت گرایانه در صورت به مخاطره افتادن مصالح دین نباید در عرصه سیاست و حکومت دخالت کند.

فصل آخر در سه گفتار به گزارش و نقد ادله و شبهات سکولار اختصاص یافته است. گفتار اول ادله اثباتی و گفتار دوم ادله سلبی سکولارها از آیات قرآن را تحلیل و نقد می کند. گفتار سوم به آیات اجتماعی ، سیاسی و حکومتی قرآن می پردازد که سکولارها به شکل های گوناگون در توجیه و نقد آن می کوشند.

سؤال اصلی:

" نسبت دین و سیاست با تأکید بر عنصر عقلانیت از منظر قرآن کریم " چیست؟

فرضیه اصلی:

دین و سیاست ملازم هم بوده و دین برای ساخت دنیایی آبادتر و زندگی بهتر برنامه ای کامل و قابل اجراء دارد.

سئوالات فرعی:

۱- عقلانیت در قرآن دارای چه ویژگی هایی است؟

۲- آیات سیاسی قرآن کدام است؟

مفاهیم:

در هر پژوهش کلماتی وجود دارند که جهت درک فهم مشترک بین محقق و مخاطب و یا شخص مطالعه کننده، لازم است آن مفاهیم تعریف و توضیح داده شوند.

در این پژوهش مفاهیم و کلید واژه اصلی عبارتند از " اندیشه سیاسی"، " سکولاریسم"، " عقلانیت"، " دین"، " حکومت" و " سیاست" می باشند.

تعریف اندیشه سیاسی:

مجموعه ای از آراء و عقایدی است که به شیوه ای عقلانی و منطقی و مستدل در باره چگونگی سازمان دادن به زندگی سیاسی مطرح می گردد.

مجموعه باورهای فلسفی است که بطور مستقیم به اداره امور جامعه مرتبط می باشد.

تعریف سکولاریسم:

سکولاریسم واژه ای بیگانه و غربی است که در فرهنگ نامه ها به " جدا انگاری دین و دنیا" و " جدایی دین از امور اجتماعی" و " جدایی دین از سیاست" معنا شده است.

این اصطلاح بیان کننده نوعی تفکر است که بر اساس آن به دنیا و امور دنیوی از زاویه های مستقل از دین نگریسته می شود. در تعریف سکولاریسم گفته اند: " اعتقاد به اینکه قوانین، آموزش و امور اجتماعی باید بیشتر از اینکه بر مذهب استوار باشد بر داده های علمی بنا شود".